

ФОРМУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНИХ ПОНЯТЬ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У сучасній школі основою політехнічної освіти є освітня галузь «Технологія», яка передбачає формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної трудової діяльності [1]. Важливе значення для політехнічної освіти, зокрема озброєння в теорії й на практиці загальними науковими принципами сучасного виробництва, має формування в учнів основної школи технічних понять на уроках трудового навчання. Засвоєння знань про будову й принципи дії приладів, машин, технічних установок, про природничо-наукові засади та закономірності протікання технологічних процесів, власне, і є засвоєнням системи взаємопов'язаних технічних понять [2].

Проблема формування в учнів загальноосвітніх навчальних закладів означених понять знайшла відображення у працях психологів Г. Балла, Л. Виготського, П. Гальперіна, В. Давидова, І. Якиманської та ін. Питання вдосконалення процесу формування в учнів знань, умінь і навичок оперувати технічними поняттями розглядалися в дослідженнях: А. Алексюка, В. Сидоренка, Б. Сименача, М. Тименка, Д. Тхоржевського, О. Шишкіної, Н. Янцура та ін.

Аналіз наукових праць дає підстави стверджувати, що розуміння учнями технічних понять на уроках трудового навчання переважно визначається тим, наскільки вчитель володіє знаннями щодо особливостей процесу засвоєння учнями відповідного матеріалу, труднощів, які виникають під час оволодіння цими поняттями й умов, що сприяють кращому засвоєнню. Зрештою, відомі випадки, коли оперуючи технічними термінами на заняттях трудового навчання в 5–9-х класах, учитель не пояснює учням відповідних понять. Причина полягає в недооцінці педагогами ролі означеного матеріалу в розвитку технічного мислення учнів та недостатній обізнаності вчителя щодо шляхів його формування. Іншою причиною, безумовно, є те, що техніка, як і виробництво, елементом якого вона є, постійно розвивається, вдосконалюється, з'являються нові терміни, а вчитель, іноді не встигаючи за цим процесом, просто уникає питань щодо змісту комплексних, системних понять, не маючи чіткого уявлення, де і як необхідно знайомити з ними школярів.

За останні роки з'явилися нові напрямки в технічній науці, обсяг цієї інформації подвоївся, у її змісті відчутними стали тенденції як до більшої узагальненості (внаслідок інтеграційних процесів у техніко-технологічній сфері), так і до диференціації та спеціалізації. Проте на ці принципіві й бурхливі зміни у науково-технічному базисі система освіти реагує, на жаль, з великим запізненням.

Аналіз чинних навчальних програм з трудового навчання, досвід практичної роботи свідчать про відсутність цілісної системи технічних понять в учнів основної школи, внаслідок чого формуються розрізнені знання, що суперечить головній меті трудової підготовки підростаючого покоління – становленню технічно і технологічно освіченої особистості.

Список використаних джерел

1. Державні стандарти базової і повної середньої освіти / Проект. Освітня галузь «Технологія» // Сільська школа України. – 2003. – № 6. – С. 34–36.
- Гушулей Й. М. Теорія і практика загальнотехнічної підготовки учнів у процесі трудового навчання : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Гушулей Йосип Миколайович. – К., 2000. – 389 с.